

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

ООК 14 Логопедія: інтегрований курс
ООК 14.05 Порушення письма й читання
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

<p>Науково-педагогічні працівники</p> 	<p>Гаврилова Наталія Степанівна Посада: професор кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат психологічних наук Вчене звання: професор Е-mail викладача: havrylova@kpnu.edu.ua Профайл викладача: https://logo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/havrylova-nataliia-stepanivna/ Контактний тел. 0632452082</p>
	<p>Мілевська Олена Павлівна Посада: доцент кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук Вчене звання: доцент Е-mail викладача: olena.milevska@kpnu.edu.ua Профайл викладача: http://logo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/milevska-olena-pavlivna/ Контактний тел. (03849)75658</p>
<p>Е-mail кафедри</p>	<p>kaflogoped@ukr.net, kaflogoped@kpnu.edu.ua</p>
<p>Освітньо-професійна програма</p>	<p>Спеціальна освіта (Логопедія) Спеціальна освіта (Логопедія).pdf - Google Диск</p>
<p>Спеціальність</p>	<p>А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)</p>
<p>Спеціалізація</p>	<p>А6.01 Логопедія</p>
<p>Галузь знань</p>	<p>А Освіта</p>
<p>Рівень вищої освіти</p>	<p>перший (бакалаврський)</p>
<p>Статус освітнього компонента (ОК)</p>	<p>Освітній компонент професійної підготовки</p>
<p>Сторінка курсу в MOODLE:</p>	
<p>Консультації</p>	<p>Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/</p>

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	«Анатомія, фізіологія, патологія дітей з валеологією», «Основи невро- та психопатології», «Мовленнєві та сенсорні системи та їх порушення», «Психологія осіб з порушеннями мовлення»	
Мова викладання	українська	
Обсяг дисципліни		
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	4	4
Семестри вивчення	8	7, 8
Кількість кредитів ЄКТС	7	7
Загальний обсяг годин	210	210
Кількість годин навчальних занять	104	40
Лекційні заняття	36	14
Практичні заняття	34	12
Семінарські заняття	-	
Лабораторні заняття	34	14
Самостійна та індивідуальна робота	106	170
Форма підсумкового контролю	8 семестр – екзамен	8 семестр – екзамен
Анотація курсу.	<p>Програма вивчення ОК «Порушення письма й читання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Спеціальна освіта (Логопедія)» напряму підготовки (спеціальності) А6 Спеціальна освіта.</p> <p>Тип дисципліни: цикл професійної та професійно-практичної (професійно-орієнтованої) підготовки, дисципліна професійно-педагогічної підготовки (нормативна).</p> <p>Предметом вивчення ОК є – порушення процесів читання (дислексія, алексія) та письма (дисграфія, дизорфографія, аграфія), їх етіологія, патогенез, психолого-педагогічні та нейропсихологічні механізми, клінічні прояви, особливості діагностики, диференційної діагностики, профілактики та корекційно-розвиткової роботи з особами різного віку..</p> <p>ОК є складовою об'єднаного циклу освітніх компонентів «Логопедія: інтегрований курс». Він покликаний сформувати професійні якості необхідні для роботи з дітьми у яких є труднощі формування навиків письма та читання та дорослими у яких за певних умов відбувся розпад цих навичок.</p> <p>Його вивчення базується на знаннях з невропатології, нейропсихології, психолінгвістики, лінгвістики, вікової та загальної психології, психодіагностики.</p>	
Мета і завдання курсу	Метою викладання ОК «Порушення письма й читання» є – формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психофізіологічні, нейропсихологічні та психолого-педагогічні основи процесів читання і письма, особливості виникнення та проявів	

	<p>дислексії, дисграфії, дизорфографії, алексії та аграфії, а також набуття практичних умінь і навичок щодо проведення комплексної діагностики, розроблення та реалізації корекційно-розвиткових програм і здійснення логопедичного супроводу осіб із порушеннями письма та читання. Мета практичних занять – закріплення наукових знань, одержаних під час лекцій, аналіз інформації засвоєної здобувачами вищої освіти під час самостійного опрацювання додаткових наукових джерел і посібників; вивчення здобувачами вищої освіти сучасних підходів щодо діагностики та подолання порушень письма та читання у дітей та дорослих.</p> <p>Метою проведення лабораторних занять є формування у здобувачів вищої освіти практичних умінь вивчати та оцінювати стан сформованості навичок письма та читання у дітей і дорослих, причин, що зумовлюють його порушення, організувати та здійснювати профілактику цих порушень, корекційно-розвиткову роботу чи процес відновлення втрачених навичок.</p> <p>Завдання ОК:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформувати у здобувачів систему знань про закономірності формування навичок читання та письма в онтогенезі. 2. Ознайомити з етіологією, патогенезом, психолого-педагогічними та нейропсихологічними механізмами порушень читання і письма. 3. Розкрити особливості клінічних проявів дислексії, дисграфії, дизорфографії, алексії та аграфії. 4. Сформувати вміння здійснювати комплексне логопедичне вивчення процесів читання і письма. 5. Навчити проводити диференційну діагностику різних форм порушень читання та письма. 6. Ознайомити з сучасними методиками профілактики порушень читання і письма у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. 7. Сформувати навички розроблення та реалізації корекційно-розвиткових програм для дітей і дорослих із порушеннями читання та письма. 8. Навчити добирати та застосовувати ефективні методи й прийоми логопедичної роботи з урахуванням структури порушення та індивідуальних особливостей особи. 9. Розвивати вміння оцінювати динаміку сформованості навичок читання і письма та результативність корекційної роботи. 10. Сформувати готовність до міждисциплінарної взаємодії з педагогами, психологами, лікарями, батьками та іншими відповідальними особами у процесі супроводу дітей та дорослих із порушеннями читання та письма.
ФОРМАТ КУРСУ	
Форми та види проведення навчальних занять	лекційні заняття, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота, що враховує виконання здобувачами індивідуальних завдань.
Методи та форми контролю	<p><u>Методи контролю:</u> опитування на практичних заняттях, участь в дискусіях, результати аналізу відеоматеріалів, вирішення проблемних кейсів, модульна контрольна робота, тести для допуску до заняття, іспит.</p> <p><u>Форми контролю:</u> розробка презентацій, програм; індивідуальних або групових проєктів; конспекти лекційних занять та самостійного</p>

	аналізу науково-теоретичних джерел; протоколи оцінювання читання і письма, пізнавальних процесів, що лежать в основі засвоєння цих навиків у дітей та дорослих; логопедичні заняття складені відповідно запропонованої тематики та з урахуванням структури порушення письма та читання, етапу роботи з дитиною чи дорослим та мети проведення логопедичної роботи; індивідуальні програми метою яких є послідовна організація процесу подолання порушень письма та читання у дітей чи дорослих.
Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання	Технічне комп'ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів: дидактичних матеріалів для діагностики порушень читання та письма, презентації зі зразками письмових робіт, відео та аудіо матеріали, що демонструють особливості читання та переказу прочитаного особами різного віку, презентації супроводу лекційних занять.
Індивідуальні завдання	Вивчення наукової літератури з предмету. Написання рефератів. Розробка презентацій. Відео чи аудіо звіти за результатами виконання практичних завдань.
Інтегральна компетентність (ІК) Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти загалом та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК – 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК – 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК – 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК – 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК – 6 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК – 7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК – 8 Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК – 9 Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК – 10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК – 11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p> <p>СК – 1 Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я, раннього втручання, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з порушеннями мови, мовлення та комунікації.</p> <p>СК – 2 Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної освіти та інклюзивного навчання, логопедії.</p> <p>СК – 3 Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері</p>

	<p>професійної діяльності.</p> <p>СК – 4 Здатність планувати та організувати освітньо- корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК – 5 Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати відповідне методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення освітнього процесу.</p> <p>СК – 6 Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання у контексті логопедичного супроводу.</p> <p>СК – 8 Готовність до забезпечення діагностико-консультативної діяльності.</p> <p>СК – 9 Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.</p> <p>СК – 14 Здатність до роботи зі спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з порушеннями мови, мовлення та комунікації, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.</p> <p>СК – 15 Здатність аргументовано відстоювати професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.</p> <p>СК – 16 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>СК – 18 Здатність застосовувати сучасні ефективні логокорекційні технології у роботі з дітьми раннього віку.</p>
--	---

СХЕМА КУРСУ

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Порушення письма та читання у дітей (8 с.)							
Тема 1. Психофізіологічні та психолінгвістичні основи формування навичок читання і письма.	12	2	2			8	
Тема 2. Сучасні підходи до вивчення порушень читання і письма	12	2	2			8	
Тема 3. Дислексія: етіологія, механізми та клініко-психолого-педагогічна характеристика	12	2	2			8	
Тема 4. Дисграфія: етіологія, механізми та характеристика	14	2	4			8	

Тема 5. Вивчення та оцінка стану письма та читання у дітей	14	2			4	8	
Тема 6. Вивчення та оцінка причин, що зумовлюють порушення письма та читання.	16	2			4	10	
Тема 7. Методики формування письма та читання у дітей.	19	2	2		4	11	
Тема 8. Методики подолання порушень письма та читання у дітей.	17	2			4	11	
Тема 9. Методики попередження виникнення порушень письма та читання	16	2	2		2	10	
Тема 10. Комплексний супровід дітей із порушеннями читання і письма	16	2	2		2	10	
Разом за змістовим модулем 1	148	20	16		20	92	
Змістовий модуль 1. Порушення письма та читання у дорослих (7 с.)							
Тема 1. Нейропсихологічні основи читання і письма у дорослих.	10	2	2			6	
Тема 2. Алексія, аграфія: сучасні уявлення про механізми та форми	12	2	4			6	
Тема 3. Форми алексії, аграфії та їх характеристика	12	2	4			6	
Тема 4. Діагностика алексії та аграфії	14	2	2		4	6	
Тема 5. Відновлення навичок читання і письма у дорослих	16	4	2		4	6	
Тема 6. Комплексна реабілітація осіб з порушеннями читання і письма	20	4	4		6	6	
Разом за змістовим модулем 2	84	16	18		14	36	
<i>Разом годин</i>	210	36	34		34	106	
Заочна форма							
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Рзом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Порушення письма та читання у дітей (7 с.)							
Тема 1. Психофізіологічні та психолінгвістичні основи формування навичок читання і письма.	14	2	2			10	
Тема 2. Сучасні підходи до вивчення порушень читання і письма	10					10	

Тема 3. Дислексія: етіологія, механізми та клініко-психолого-педагогічна характеристика	12	2				10	
Тема 4. Дисграфія: етіологія, механізми та характеристика	12	2				10	
Тема 5. Вивчення та оцінка стану письма та читання у дітей	14	2			2	10	
Тема 6. Вивчення та оцінка причин, що зумовлюють порушення письма та читання.	12				2	10	
Тема 7. Методики формування письма та читання у дітей.	12				2	10	
Тема 8. Методики подолання порушень письма та читання у дітей.	16	2	2		2	10	
Тема 9. Методики попередження виникнення порушень письма та читання	12		2			10	
Тема 10. Комплексний супровід дітей із порушеннями читання і письма	13		2			11	
Разом за змістовим модулем 1	127	10	8		8	101	
Змістовий модуль 1. Порушення письма та читання у дорослих (8 с.)							
Тема 1. Нейропсихологічні основи читання і письма у дорослих.	13		2			11	
Тема 2. Алексія, аграфія: сучасні уявлення про механізми та форми	13	2				11	
Тема 3. Форми алексії, аграфії та їх характеристика	13	2				11	
Тема 4. Діагностика алексії та аграфії	14				2	12	
Тема 5. Відновлення навичок читання і письма у дорослих	16		2		2	12	
Тема 6. Комплексна реабілітація осіб з порушеннями читання і письма	14				2	12	
Разом за змістовим модулем 1	83	4	4		6	69	
Разом годин	210	14	12		14	170	

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН – 1 Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН –2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН – 3 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПРН – 5 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації логопедичного супроводу в різних типах закладів.

ПРН – 6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з урахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

<p>ПРН – 7 Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.</p> <p>ПРН – 8 Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>ПРН – 10 Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>ПРН – 11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>ПРН – 12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу, супровід) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дітей з особливими освітніми потребами в цілому і з порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.</p> <p>ПРН – 14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя, асистента вчителя зі спеціальної освіти, вчителя-логопеда.</p> <p>ПРН – 15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.</p> <p>ПРН – 16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.</p> <p>ПРН – 17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p> <p>ПРН – 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміння застосовувати їх в професійній діяльності.</p>	
ПОЛІТИКА КУРСУ	
<p>1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПНУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view</p> <p>2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організацій освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view</p> <p>3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.</p>	
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ	
Форми оцінювання	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю.</p> <p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.</p> <p>https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdnA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrfoQ</p>

Критерії оцінювання результатів навчання.**Екзамен (7 семестр, очна(денна) форма навчання)**

Поточний і модульний контроль (60 балів)	Екзамен	Сума
---	----------------	-------------

Модуль 3 (20 балів)		Модуль 4 (20 балів)		Самостійна робота	40	100
Поточний контроль	МКР	Поточний контроль	МКР	20		
15 балів	5 балів	15 балів	5 балів			

Екзамен (8 семестр, заочна форма навчання)

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума	
Модуль 3 (15 балів)		Модуль 4 (15 балів)		Самостійна робота	40	100
Поточний контроль	МКР	Поточний контроль	МКР	30		
10 балів	5 балів	10 балів	5 балів			

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	ПОРУШЕННЯ ПИСЬМА І ЧИТАННЯ У ДІТЕЙ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю “дислексія”. 2. Дайте визначення поняттю “дисграфія”. 3. Дайте визначення поняттю “дизорфографія”. 4. Назвіть етапи формування навички читання у дітей. 5. Назвіть етапи формування навички письма у дітей. 6. Назвіть помилки фонематичного типу. 7. Назвіть причини виникнення фонематичного типу помилок у дітей. 8. Назвіть графічні та оптико-просторові типи помилок. 9. Назвіть причини виникнення графічних та оптико-просторових помилок. 10. Назвіть лексико-граматичні типи помилок. 11. Назвіть причини виникнення лексико-граматичних типів помилок. 12. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей артикуляційно-акустичної дисграфії.

	<ol style="list-style-type: none"> 13. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей дисграфії на основі порушень фонемного розпізнавання. 14. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей дисграфії внаслідок порушення мовного аналізу та синтезу. 15. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей оптичної дисграфії. 16. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей аграматичної дисграфії. 17. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей дизорфографії. 18. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей оптичної дислексії. 19. Назвіть причини виникнення оптичної дислексії. 20. Назвіть причини виникнення семантичної дислексії. 21. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей семантичної дислексії. 22. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей мнестичної дислексії. 23. Назвіть причини виникнення мнестичної дислексії. 24. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей фонематичної дислексії. 25. Назвіть причини виникнення фонематичної дислексії. 26. Назвіть симптоми, які вказують на наявність у дітей аграматичної дислексії. 27. Назвіть причини виникнення аграматичної дислексії. 28. Назвіть етапи формування навички читання у дітей. 29. Назвіть етапи формування навички письма у дітей. 30. Назвіть типи помилок, що вказують на наявність у дітей дислексії. 31. Назвіть типи помилок, що вказують на наявність у дітей дисграфії. 32. Назвіть групи помилок обумовленні порушенням аналізу і синтезу. 33. Опишіть умови вивчення читання у молодших школярів. 34. Опишіть умови вивчення письма у молодших школярів. 35. Назвіть і коротко охарактеризуйте завдання для вивчення читання у першокласників. 36. Назвіть і коротко охарактеризуйте завдання для вивчення письма у першокласників. 37. Назвіть і коротко охарактеризуйте завдання для вивчення читання у другокласників та старших учнів. 38. Назвіть і коротко охарактеризуйте завдання для вивчення письма у другокласників та старших учнів. 39. Назвіть етапи корекції фонематичного типу помилок на письмі та при читанні у дітей. 40. Назвіть етапи формування у дітей фонематичного аналізу. 41. Назвіть напрямки роботи з подолання порушень оптико-просторових уявлень у дітей. 42. Назвіть напрямки роботи по формуванню дрібної моторики пальців рук та зорово-моторної координації.
--	---

43. Назвіть напрямки подолання граматичної будови мовлення у школярів.
44. Назвіть напрямки роботи над збагаченням словникового запасу у школярів.
45. Назвіть напрямки роботи над формуванням навиків мовного аналізу.
46. Назвіть напрямки роботи для формування морфологічного аналізу і синтезу.
47. Охарактеризуйте методику поскладового формування читання.
48. Охарактеризуйте методику глобального формування навиків читання.
49. Охарактеризуйте методику підготовки дітей до формування читання у старших дошкільників з порушеннями мовлення.
50. Назвіть поетапність роботи, спрямовану на подолання семантичного типу труднощів у дітей при читанні.
51. Охарактеризуйте завдання для розвитку фонематичного сприймання у школярів.
52. Охарактеризуйте завдання для розвитку зорово-просторового сприймання.
53. Охарактеризуйте завдання для розвитку фонематичного уявлення.
54. Охарактеризуйте завдання для розвитку фонематичного аналізу.
55. Охарактеризуйте завдання для розвитку фонематичного синтезу.
56. Охарактеризуйте завдання для розвитку морфологічного аналізу.
57. Охарактеризуйте завдання для розвитку словника похідних слів.
58. Охарактеризуйте завдання для формування граматичної словозміни.
59. Охарактеризуйте завдання для формування диференціацій частин мови.
60. Охарактеризуйте завдання для формування вміння правильно узгоджувати слова в реченні.
61. Охарактеризуйте завдання для поширення чи скорочення речень.
62. Охарактеризуйте завдання для формування зв'язку слів у реченні.
63. Назвіть вправи для розвитку у дитини просторової орієнтації.
64. Назвіть вправи для розвитку у дитини дрібної моторики пальців рук.
65. Назвіть вправи для розвитку у дитини кінетичної організації довільних рухів.
66. Назвіть вправи для розвитку у дитини зорово-моторної координації.

ПОРУШЕННЯ ПИСЬМА І ЧИТАННЯ У ДОРОСЛИХ

1. Які мозкові механізми забезпечують процеси читання та письма? 2. Які функціональні блоки мозку беруть участь у реалізації писемного мовлення?

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Яка роль мовленнєвих і немовленнєвих функцій у процесах читання та письма? 4. Як сучасні нейровізуалізаційні дослідження пояснюють організацію читання і письма? 5. Які когнітивні процеси забезпечують успішне функціонування навичок читання та письма? 6. Як порушення уваги, пам'яті та виконавчих функцій впливають на читання і письмо? 7. Що таке нейропластичність і яке її значення для відновлення писемного мовлення? 8. Які нейропсихологічні механізми лежать в основі алексії та аграфії? 9. Що таке алексія? 10. Які причини виникнення алексії у дорослих? 11. Які сучасні класифікації алексії використовуються у світовій практиці? 12. Які механізми лежать в основі порушення читання при алексії? 13. Які мовленнєві та когнітивні симптоми характерні для алексії? 14. Як алексія впливає на повсякденну діяльність людини? 15. Які труднощі можуть виникати під час розуміння письмового тексту? 16. Як алексія пов'язана з іншими формами афазії? 17. Які основні форми алексії виділяють у сучасній нейропсихології? 18. У чому полягають особливості літеральної алексії? 19. Які симптоми характерні для вербальної алексії? 20. Як проявляється оптична алексія? 21. Які механізми лежать в основі семантичної алексії? 22. Чим відрізняються периферичні та центральні форми алексії? 23. Як локалізація ураження мозку впливає на структуру порушення читання? 24. Які труднощі виникають під час диференційної діагностики форм алексії? 25. Що таке аграфія? 26. Які мозкові механізми забезпечують процес письма? 27. Які причини виникнення аграфії у дорослих? 28. Які мовленнєві та когнітивні симптоми характерні для аграфії? 29. Як аграфія впливає на професійну та соціальну діяльність людини? 30. Які порушення письма спостерігаються при різних формах афазії? 31. Як пов'язані аграфія та інші нейрогенні порушення комунікації? 32. Які фактори впливають на прогноз відновлення письма? 33. Які форми аграфії виділяють у нейропсихології? 34. Які особливості аферентної аграфії? 35. Які механізми лежать в основі еферентної аграфії? 36. Як проявляється оптична аграфія? 37. Які симптоми характерні для семантичної аграфії?
--	---

	<p>38. Які труднощі письма виникають при динамічній аграфії?</p> <p>39. Як локалізація мозкового ураження впливає на структуру аграфії?</p> <p>40. Які критерії використовуються для диференціації різних форм аграфії?</p> <p>41. Які принципи комплексної діагностики порушень читання і письма у дорослих?</p> <p>42. Які завдання використовуються для дослідження читання?</p> <p>43. Які завдання використовуються для дослідження письма?</p> <p>44. Які нейропсихологічні методики застосовуються для діагностики алексії та аграфії?</p> <p>45. Як проводиться якісний аналіз помилок читання?</p> <p>46. Як проводиться якісний аналіз помилок письма?</p> <p>47. Які труднощі виникають під час диференційної діагностики?</p> <p>48. Як оцінювати вплив порушень читання і письма на повсякденне функціонування особи?</p> <p>49. Які принципи відновлювального навчання розробив О. Лурія?</p> <p>50. Які сучасні підходи використовуються для відновлення читання?</p> <p>51. Які сучасні підходи використовуються для відновлення письма?</p> <p>52. Яка роль нейропластичності у відновленні писемного мовлення?</p> <p>53. Як визначаються цілі реабілітації при алексії та аграфії?</p> <p>54. Які методи мають найбільшу доказову ефективність?</p> <p>55. Як оцінюється результативність відновлювального навчання?</p> <p>56. Які цифрові технології можуть використовуватися для відновлення читання і письма?</p> <p>57. Яке місце логопеда в мультидисциплінарній команді реабілітації?</p> <p>58. Які фахівці залучаються до відновлення писемного мовлення?</p> <p>59. Як організовується індивідуальна програма реабілітації?</p> <p>60. Які методи підтримки сім'ї використовуються в процесі реабілітації?</p> <p>61. Які сучасні цифрові та телереабілітаційні технології застосовуються при алексії та аграфії?</p> <p>62. Як оцінюється ефективність реабілітаційних заходів?</p> <p>63. Яким чином порушення читання і письма впливають на якість життя особи?</p> <p>64. Які сучасні тенденції розвитку нейрореабілітації осіб з алексією та аграфією?</p>
<p>Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)</p>	<p>Основна:</p> <p>1. Логопедія. Підручник, третє видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет. Київ: Слово, 2014. 672 с. https://www.twirpx.com/file/1734590/</p> <p>2. Гаврилова Н.С. Навчальна програма з логопедії: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2018. 200 с. http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6638</p>

	<p>3. Константи́нів О.В., Ткач О.М. Нейропсихологічні підходи до усунення проявів дисграфії у молодших школярів із загальним недорозвиненням мовлення // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: Вип. 20 / за ред. М. Шеремет, О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2022. С. 126-137 Режим доступу: https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/339729</p> <p>4. Мілевська О.П., Яроцька А.В. До проблеми нейропсихологічного аналізу порушень письма // <i>Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі</i> : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (20 листопада 2025 року, м. Суми). Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025. С.210-214 с. https://surl.li/gdyval</p> <p>5. Черніченко Л. Комплексна оцінка розвитку дитини з мовленнєвими порушеннями: навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед.ун-т імені Павла Тичини, Ф-т дошкільної та спец. Освіти. Умань: Візаві, 2023. 142 с. https://eprints.zu.edu.ua/42840/1/1.pdf</p> <p>Допоміжна:</p> <p>1. Гаврилова Н., Шеремет М., Федоренко С., Тищенко В., Мілевська О., Ткач О., Пінчук Ю., Швалюк Т., Константи́нів О., Гаврилов О. Науково-теоретичні та прикладні підходи до формування професійних компетенцій вчителя-логопеда. <i>Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)</i>. Випуск №21, 2023. С. 129-140 https://aqce.com.ua/download/publications/719/707.pdf (Фахове видання)</p> <p>2. Гаврилова Н.С., Верхогляд Г.В. Порівняльна характеристика особливостей недорозвитку фонематичних процесів у першокласників з порушеннями мовлення та у розумово відсталих дітей. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць. Вип. II. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори – 2006, 2011. С. 25-33. https://surl.li/zoseth (Фахове видання)</p> <p>3. Гаврилова Н.С. Класифікації порушень мовлення. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна. 2012. Вип. 20(1). С. 293-315 https://surl.li/kgkoxu (Фахове видання)</p> <p>4. Константи́нів О. Особливості розвитку самоконтролю у дітей з дисграфією // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: Вип. 23 / за ред. О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2024. С. 154-164 Режим доступу: https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/323025</p> <p>5. Константи́нів О. Інформаційні комп'ютерні техніки як альтернативні методи формування письма у дітей з дисграфією. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: Вип. 24/ за ред. О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2024. С. 101-112 Режим доступу: https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/322323</p> <p>6. Мілевська О.П. Вивчення ставлення батьків до проблеми</p>
--	---

	<p>профілактики порушень писемного мовлення у дітей // <i>International scientific and practical conference «Pedagogy and psychology in the modern world: interaction vectors» : conference proceedings, May 28–29, 2021. Wloclawek: «Baltija Publishing». PP. 144-149. https://surl.li/jtgzsw</i></p> <p>7. Мілевська О.П., Гродська Т.О.. Методичні аспекти проблеми профілактики семантичних дислексій у молодших школярів // <i>Current trends in scientific research development. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. VoScience Publisher. Boston, USA. 2024. Pp. 414-423. https://surl.li/iwbxnm</i></p> <p>Інтернет-ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збірник наукових праць «Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)» URL: http://aqce.kpnu.edu.ua/ 2. Науковий медичний журнал «Медична психологія», URL: http://www.mps.kh.ua/ 3. Міжнародний науково-практичний журнал «Психіатрія, неврологія та медична психологія», URL: https://periodicals.karazin.ua/pnmp/index 4. Журнал «Здоров'я дитини» <i>CHILD'S HEALTH</i> URL: https://childshealth-journal.com/index.php/journal 5. Бібліотека ім. В.І.Вернадського URL: http://www.nbu.gov.ua 6. Бібліотека К-ПНУ URL: https://library.kpnu.edu.ua/ 7. Репозитарій К-ПНУ URL: ElarK-PNU: головна сторінка 8. Preschool Education: Global Trends (Дошкільна освіта: світові тенденції). URL: https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/18 9. Дошкільне виховання: Всеукр. щомісячний науково-методичний журнал для педагогів і батьків. URL: https://journals.ua/prof/doshkilne_vyhovannya/35826-03-24.html
--	--